

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การจัดลำดับผู้ทรงอิทธิพลต่อโลกไม่ว่าจะเป็นของนิตยสารไทม์ (Time) นิตยสารฟอร์บส์ (Forbes) หรือแม้แต่หนังสือรอยัล อิสลามิก (Royal Islamic) มักจะปรากฏรายชื่อผู้นำทางการเมือง (Political Leader) ร่วมอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งผู้นำทางการเมืองเหล่านั้นต่างมีอิทธิพลในอันที่จะนำมาความสงบสุขหรือความแตกแยกมาสู่สังคมหรือประเทศชาติได้

ความแตกแยกทางความคิดอันเนื่องมาจากอิทธิพลของผู้นำทางการเมืองนั้นอาจก่อให้เกิดความรุนแรงและนำมาซึ่งความเสียหายทางสังคมและความพังทลายทางเศรษฐกิจได้ กรณีของประเทศไทยในช่วงเหตุการณ์บ้านเมืองไม่สงบ มีความขัดแย้งทางการเมืองค่อนข้างรุนแรงนั้น ได้มีผลการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและอีกเจ็ดจังหวัดที่อยู่ในเขตที่มีการประกาศพระราชบัญญัติความมั่นคง อัน ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนครปฐม จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 11-23 มีนาคม พ.ศ. 2553 พบว่าบทเรียนที่ได้รับจากการชุมนุมประท้วงคือ การสร้างความเสียหายทางภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของชาวต่างชาติร้อยละ 27.30 การสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและส่งผลต่อธุรกิจการลงทุนและการท่องเที่ยวร้อยละ 25.18 และการทำให้ประชาชนที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดต้องเครียด กังวล กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นร้อยละ 23.92 (คม ชัด ลึก. 2553 : 1) สอดคล้องกับรายงานข่าวเครือข่ายสยามพบว่าการประชุมชนประท้วงทางการเมืองนั้นส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง 0.64 และทำให้ต้องสูญเสียรายได้กว่า 1.5 พันล้านดอลลาร์ (Siam News Network. 2010 : 1)

ความแตกแยกในความคิดเห็นทางการเมืองนั้นได้พัฒนาขึ้นเป็นสองกลุ่มที่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจน นับตั้งแต่การทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และได้ขยายความแตกแยกจากสองกลุ่มไปสู่วงที่กว้างขึ้น มีการใช้กำลังปะทะกัน มีความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน นับว่าเป็นภัยอันตรายร้ายแรงต่อระบอบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อยของประเทศไทยเป็นอันมาก และในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2553 สำนักงานข่าวไทม์ออนไลน์ (Time Online) ได้นำเสนอประเด็นความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศว่า ประเทศไทยจะยังคงต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่เรียบร้อยไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดผู้ที่พ่ายแพ้และสูญเสียคือประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นความน่าเชื่อถือในหมู่

นักลงทุน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือแม้แต่ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยทรงพลังเป็นอันมาก (ไทยทาวน์ยูเอสเอ. 2553 : 1)

จากการที่สังคมไทยเกิดความแตกแยกทางความคิดที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อความเสียหายในวงกว้างนั้น คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดมาจากการขึ้นชมผู้นำทางการเมืองที่มีลักษณะแตกต่างกัน สืบเนื่องจากประชาชนและการเมืองนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิงเพราะต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เพราะประชาชนอาศัยอยู่ในสังคมในขณะเดียวกัน การเมืองก็มีวิวัฒนาการจากสังคมที่ประชาชนนั้นอาศัยอยู่ ดังคำกล่าวของอริสโตเติล (Aristotle) ที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน และอมร รักษาศัพท์. 2544 : 6) ดังนั้นระบบการเมืองการปกครองนอกจากจะประกอบไปด้วยโครงสร้างอำนาจ ผู้นำทางการเมืองแล้ว ตัวแปรที่สำคัญอันจะขาดไม่ได้โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยคือประชาชนผู้ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองและมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีสองนคราประชาธิปไตย (อนЕК เหล่าธรรมทัศน์. 2552 : 1-15) ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุมูลฐานแห่งความขัดแย้งอันมีรากเหง้ามาจากความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันระหว่างประชาชนในเขตเมืองหรือชนชั้นกลาง กับประชาชนเขตชนบทหรือชนชั้นชนบท กล่าวคือประชาชนในเขตเมืองจะใช้มาตรฐานตะวันตกในการมองประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับนโยบายอุดมการณ์ คุณธรรม และถือว่าการลงคะแนนเสียงของประชาชนต้องกระทำโดยใช้วิจารณญาณทางการเมือง ไม่คำนึงถึงอามิสสินจ้าง ในขณะที่ประชาชนในเขตชนบทเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องการเชื่อมโยงตนเองและชุมชนเข้ากับระบบอุปถัมภ์ การเลือกผู้นำทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับบุญคุณหรือความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือความคุ้มครองในอนาคต นอกจากนี้ประชาชนในเขตชนบทไม่เห็นว่ากรรับเงินทองเป็นการรับอามิสสินจ้างแต่ประการใด

ด้วยมุมมองที่แตกต่างกันเช่นนี้ แม้ประชาชนในเขตเมืองจะไม่ตำหนิชาวชนบทโดยตรง แต่ก็มักจะรังเกียจเจียดคนที่ผู้นำทางการเมืองที่ชาวชนบทชื่นชอบ ด้วยเหตุว่าบุคคลเหล่านี้มักเป็นคนที่มึลักษณะท้องถิ่นหรือภูมิภาคมากกว่าเป็นผู้ที่มีรสนิยม ความรู้ และความสามารถ ในขั้นที่จะเป็นผู้นำระดับชาติได้อย่างที่ประชาชนในเขตเมืองต้องการ ดังนั้นประชาชนในเขตเมืองจึงเป็นฐานการโค่นล้มระบบเผด็จการทหาร ด้วยหวังว่าจะเห็นประชาธิปไตยในแบบที่ตนเองต้องการ แต่ในความเป็นจริงชาวชนบทซึ่งมีจำนวนมหาศาลคือผู้กำหนดชัยชนะในการเลือกตั้ง และมีความสามารถในการกำหนดคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองในแบบที่ต้องการ ถึงแม้ว่าทฤษฎีนี้จะมุ่งอธิบายการเมืองไทยในช่วงปี 2533 – 2536 แต่ดูเหมือนจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในยุคปี 2540-2550 ได้อีกด้วย ครอบครั้วที่ชาวชนบทยังเป็นเสียงส่วนใหญ่ของประเทศ และประชาชนในเขตเมืองยังมีสัดส่วนไม่ถึงห้าสิบเปอร์เซ็นต์ของประชากรไทย ประชาชนในเขตชนบทและกึ่งชนบทจะยังคงเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของประเทศไทยต่อไป

ผู้นำทางการเมืองที่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทได้ตัดสินใจเลือกเข้ามาทำหน้าที่แทนตนเองนั้นมีทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในระดับชาตินั้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐสภาเป็นสองสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ตรากฎหมายใช้บังคับในประเทศ โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีภารกิจในการตรากฎหมายและควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินเป็นหลัก สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันจึงมีฐานะเป็นองค์หนึ่งของรัฐสภา โดยรัฐธรรมนูญกำหนดโครงสร้างและสถานะของสภาผู้แทนราษฎร องค์กรต่าง ๆ ในสภาผู้แทนราษฎร อำนาจหน้าที่ ตลอดจนการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2540 : 29-61)

ผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่นแบ่งออกเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น 2) การตรวจสอบควบคุมการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น 3) การให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 4) การให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งมาจากภาษีของประชาชนทั้งภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองโดยตรงและภาษีที่รัฐจัดเก็บให้ รวมทั้งเงินอุดหนุน เงินที่ท้องถิ่นกู้มาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) การบริหารกิจการของท้องถิ่นให้เป็นไปตามข้อบัญญัติแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมาย ตลอดจนปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้กับสภา 2) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอให้สภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และ 3) การรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินต่อสภาท้องถิ่น (เรื่องโรจน์ จอมสปี. 2551 : 1-3)

มีงานวิจัยหลายเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการปฏิบัติตามภารกิจของผู้นำทางการเมืองในระดับชาติ (กิจจา เกษมณี. 2543 : 4-5; วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. 2546 : 241-314) อาทิเช่น ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างและสถานะของสภาผู้แทนราษฎรที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งจนไม่สามารถพัฒนาเป็นสถาบันที่เข้มแข็งได้ รวมถึงการที่พรรคการเมืองเข้ามามีบทบาทต่อการทำงานของสภาผู้แทนราษฎร ปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบนโยบายของฝ่ายบริหารที่ไม่ครอบคลุมปัญหาเชิงนโยบาย ความล่าช้าในการตรวจสอบ การขาดการสนับสนุนข้อมูลในการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และการขาดประชุม ปัญหาการให้ความสำคัญในการแก้ปัญหของคนในท้องถิ่นมากกว่าปัญหาในระดับประเทศและการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ การไม่มีอิสระในการทำงาน ขาดการสนับสนุนเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่จากพรรคการเมือง

เช่นเดียวกันกับผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น ก็มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องในการทำงานหลายประการ อาทิเช่น การมีทัศนคติเชิงประนีประนอมกับความขัดแย้งในการตรวจสอบ ทำให้การตรวจสอบมีความอ่อนแอ ใช้งบประมาณการดำเนินงานสูงและเวลาดำเนินการมาก (ณัฐวุฒิ

พวงดี. 2548 : 76-155) ความไม่เข้าใจและขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงินและบัญชี (ธราภรณ์ กิจประเสริฐ. 2543 : 95-106) ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อพัสดุ (มลิ ใจมุง. 2544 : 4) การไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ความเกรงใจในกลุ่มผู้นำท้องถิ่นเก่า การแข่งขันงบประมาณลงพื้นที่ (อุทรา ตางาม. 2541 : 105-136)

จะเห็นได้ว่าผู้นำการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีปัญหาในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้กำหนดไว้ เหตุสำคัญประการหนึ่งนั้นมาจากการที่มีผู้นำทางการเมืองที่มีคุณลักษณะที่ไม่สอดคล้องตามภารกิจที่กำหนด และนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุแห่งความแตกแยกทางความคิดอันเนื่องมาจากการไม่ชื่นชมผู้นำทางการเมืองของแต่ละฝ่าย โดยเห็นว่าไม่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมเพียงพอต่อการปฏิบัติตามภารกิจ คำถามที่น่าสนใจคือ “ผู้นำทางการเมืองที่ประชาชนตัดสินใจเลือกนั้นมีคุณลักษณะอย่างไร” ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน

ภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่ทุกพรรคการเมืองให้ความสนใจในการสร้างฐานเสียง เนื่องจากมีพื้นที่รวมประมาณ 168,854.341 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 32.89 ของพื้นที่รวมทั้งประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ใหญ่อันดับหนึ่งของประเทศไทย (ราชบัณฑิตยสถาน. 2552 : 3-18) มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมดจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 จากจำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ (อภิชาติ สุจริตานนท์. 2550 : 1) มีจำนวนองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 3,079 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.20 จากจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,853 แห่ง (สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : 1) โดยเฉพาะกลุ่มอีสานใต้ ประกอบด้วย 6 จังหวัดคือ นครราชสีมา อุบลราชธานี บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ มีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้นประมาณ 66,604 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 39.44 ของพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด (วิกิพีเดีย. 2552 : 1) มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมดจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 42.17 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของภาคอีสาน มีจำนวนองค์กรปกครองท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้น 1,315 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.70 ของจำนวนองค์กรปกครองท้องถิ่นในภาคอีสาน อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ อาทิเช่น การท่องเที่ยว (สมาพร คล้ายวิเชียร เกษสุตา บรูณพันธ์ศักดิ์ และกัญธิมา พาคินชาติ. 2250 : 1; ปรีชา ปาโนรัมย์และคณะ. 2250 : 1) วิสาหกิจชุมชน (อัจฉรา หลาวทอง. 2550 : 95-118; ฌฐนิช อักษรวรรณารณและคณะ. 2551 : 1-2) อีกทั้งมีการเชื่อมโยงความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (ปรีชา ปาโนรัมย์. 2550 : 139-159) จึงนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ มีผู้นำทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในฝ่ายรัฐบาลหลายสมัย มีกลุ่มทางการเมืองที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองสูง มีงบประมาณลงพื้นที่เป็นจำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจติดตามเฝ้าดูในการเลือกตั้งทุกครั้งตลอดมา ดังนั้นในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาคูณลักษณะผู้นำ

ทางการเมืองของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอันเนื่องมาจากหลายปัจจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการหลายแบบ อาทิเช่น การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และนำมาสรุปอ้างอิง นำผลที่ได้จากการดำเนินการดังกล่าวมาทำการจำแนกเข้ากลุ่ม จากนั้นจึงจัดกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบพร้อมทั้งแปลความหมายด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการเปลี่ยนข้อมูลเชิงคุณภาพในแต่ละกลุ่มให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และนำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้นอกจากจะทำให้เพื่อทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง ความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ รูปแบบความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้ รวมถึงความแตกต่างของการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองระหว่างประชากรในเขตเมืองและเขตชนบทแล้ว ผลพลอยได้ของงานวิจัยก็จะทำให้ทราบความเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองและหน้าที่ตามภารกิจที่กำหนด เพื่อที่จะได้เป็นข้อเสนอแนะผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา หรือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการให้ความรู้แก่ประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองที่มีคุณลักษณะตรงกับภารกิจมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้
2. เพื่อศึกษาความสำคัญขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. เพื่อตรวจสอบความคงที่ (Invariant) ของรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้ระหว่างประชากรในเขตเมืองและเขตชนบท

คำถามการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้มีอะไรบ้าง
2. ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้เป็นอย่างไร
3. รูปแบบความสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำทางการเมืองส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
4. รูปแบบความสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำทางการเมืองส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้มีการเปลี่ยนแปลงระหว่างประชากรในเขตเมืองและเขตชนบทหรือไม่

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้ โดยใช้เทคนิคเชิงคุณภาพในการปรับปรุงเครื่องมืออีกทั้งใช้เทคนิคเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกเข้ากลุ่ม จัดกลุ่มด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งความสำคัญของการวิจัยคือ การได้รูปแบบคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้ ซึ่งรูปแบบที่ได้นี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับ

1. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองที่มีคุณลักษณะตรงกับภารกิจมากยิ่งขึ้น
2. ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาทางการเมืองต่าง ๆ ประกอบการกระตุ้น หรือรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และเป็นข้อมูลประกอบการสร้างสมดุลทางการเมืองระหว่างประชาชนกับผู้นำทางการเมืองให้เพิ่มขึ้น
3. สถาบันการศึกษาที่ทำการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตผู้นำทางการเมืองให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้มากขึ้น
4. ผู้นำทางการเมืองในกลุ่มอีสานใต้สามารถนำข้อมูล ในการพัฒนาคุณลักษณะของตนให้ตรงกับความต้องการของประชาชนได้

ขอบเขตการวิจัย

พื้นที่

มุ่งการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนในกลุ่มอีสานใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดชัยภูมิ

ประชากร

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่กลุ่มอีสานใต้ จำนวน 7,022,964 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2547 : 40-73) สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ประชากรที่มีจำนวนใกล้เคียงกันอยู่ด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1

จังหวัดนครราชสีมา	จำนวน 16 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 1,862,486 คน
จังหวัดอุบลราชธานี	จำนวน 11 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 1,238,578 คน

กลุ่มที่ 2

จังหวัดบุรีรัมย์	จำนวน 10 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 1,085,382 คน
จังหวัดศรีสะเกษ	จำนวน 9 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 1,033,905 คน

กลุ่มที่ 3

จังหวัดสุรินทร์	จำนวน 9 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 979,489 คน
จังหวัดชัยภูมิ	จำนวน 7 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 823,124 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 62 เขตเลือกตั้ง	จำนวน 7,022,964 คน

หมายเหตุ ผู้วิจัยได้เริ่มทำการสำรวจข้อมูลการแบ่งเขตพื้นที่เลือกตั้งในปีการศึกษา 2551 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติรับรองการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามการแบ่งแบบใหม่ครบทั้ง 77 จังหวัด 375 เขต ในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2554 อีกทั้งข้อมูลจำนวนประชากรและเขตการเลือกตั้งไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลบัญชีข้อมูลจำนวนประชากรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำแนกรายเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2547 ในการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองและชนบทของพื้นที่กลุ่มอีสานใต้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 ท้องที่ในเขตเลือกตั้ง ท้องที่ละ 55

คน ได้จำนวน 1,100 คน (บุญใจ ศรีสถิตนรากร. 2547 : 206) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกหนึ่งจังหวัดจากกลุ่มจังหวัดที่มีประชากรใกล้เคียงกัน
ปรากฏผลดังนี้

กลุ่มที่ 1 สุ่มได้จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มที่ 2 สุ่มได้จังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มที่ 3 สุ่มได้จังหวัดชัยภูมิ

2. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกเขตการเลือกตั้งในจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 1 ในอัตรา
ร้อยละ 30 ของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด (พรวิรัตน์ สุ่มมาตย์. 2551 : 1) ผลแสดงดังตาราง 1.1

ตาราง 1.1 การสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกเขตการเลือกตั้ง

จังหวัด	จำนวนเขตเลือกตั้ง (เขต)		เขตเลือกตั้ง ที่สุ่มได้
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนเขตเลือกตั้ง	จำนวนการสุ่มเขต เลือกตั้งร้อยละ 30	
นครราชสีมา	16	5	2,8,12,13,15
บุรีรัมย์	10	3	1,3,10,
ชัยภูมิ	7	2	4,5

3. ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อเลือก 1 ท้องที่จากเขตเลือกตั้งในพื้นที่อาศัยของประชาชนใน
เขตเมืองและ 1 ท้องที่จากเขตเลือกตั้งในพื้นที่อาศัยของประชาชนในเขตชนบท ของแต่ละเขตเลือกตั้งที่
สุ่มได้ในแต่ละจังหวัด

4. ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากประชาชนในเขตเมืองและในเขตชนบท กลุ่มละ 55
คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทั้งหมด 1100 คน แสดงดังตาราง 1.2

ตาราง 1.2 กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย

จังหวัดนครราชสีมา		จังหวัดบุรีรัมย์		จังหวัดชัยภูมิ	
ท้องที่	จำนวน (คน)	ท้องที่	จำนวน (คน)	ท้องที่	จำนวน (คน)
1. ตำบลหนองบัวศาลา	55	1. ตำบลชุมเห็ด	55	1. ตำบลบ้านตาล	55
2. เทศบาลเมือง นครราชสีมา	55	2. เทศบาลเมือง บุรีรัมย์	55	2. เทศบาลตำบล บ้านเนินณรงค์	55
3. ตำบลโพธิ์	55	3. ตำบลบ้านตะโก	55	3. ตำบลบ้านยาง	55
4. เทศบาลตำบลหนอง บัววง	55	4. เทศบาลตำบล ห้วยราช	55	4. เทศบาลตำบล เกษตรสมบูรณ์	55
5. ตำบลจรเข้หิน	55	5. ตำบลปิงภู	55		
6. เทศบาลตำบลแซะ	55	6. เทศบาลตำบล ประโคนชัย	55		
7. ตำบลคูม	55				
8. เทศบาลตำบล เมืองปัก	55				
9. ตำบลบ้านหัน	55				
10. เทศบาลเมืองสีคิ้ว	55				
รวมทั้งสิ้น	550	รวมทั้งสิ้น	330	รวมทั้งสิ้น	220

นิยามศัพท์

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกนิยามศัพท์ออกมาใน 2 ประเด็นคือ นิยามศัพท์เฉพาะ และ นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

หมายถึง การกำหนดความหมายของคำศัพท์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ให้มีความหมายที่ชัดเจน รัดกุม เป็นที่เข้าใจตรงกัน มีขอบเขตเป็นอย่างเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดการแปลความหมายไปได้หลายทาง ส่งผลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวิจัย ประกอบด้วย

คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำทางการเมืองแสดงออกมาให้ปรากฏแก่ประชาชนที่บ่งบอกถึงลักษณะประจำตัวของผู้นำทางการเมืองที่ประชาชนในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้มีความชื่นชอบและตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองนั้นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองตามกฎหมาย

การตัดสินใจเลือก หมายถึง การที่ประชาชนในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้นำทางการเมือง

ผู้นำทางการเมือง หมายถึง ผู้นำทางการเมืองในระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และในระดับท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) ในกลุ่มอีสานใต้

กลุ่มอีสานใต้ หมายถึง กลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่อยู่ในเขตอีสานตอนใต้ ประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดชัยภูมิ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่อในประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกลุ่มอีสานใต้

ประชาชนในเขตเมือง หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาล

ประชาชนในเขตชนบท หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนานอกเขตเทศบาล

โมเดลความสัมพันธ์เชิงเส้น หมายถึง แบบจำลองที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎี เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้คุณลักษณะตามที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้คือ องค์ประกอบ

องค์ประกอบ หมายถึง ตัวแปรแฝงที่ต้องการศึกษา

ตัวแปรแฝง หมายถึง ตัวแปรที่ไม่สามารถวัดค่าหรือสังเกตได้โดยตรง แต่มีโครงสร้างตามทฤษฎีที่สามารถวัดได้จากตัวแปรย่อยที่สามารถสังเกตหรือวัดค่าได้

ตัวแปรสังเกตได้ หมายถึง ตัวแปรที่สามารถวัดค่าได้โดยตรง

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ

หมายถึง การกำหนดความหมายคำศัพท์ขององค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง) และตัวแปรสังเกตได้ใน การวิจัยครั้งนี้ การกำหนดความหมายของคำศัพท์มีลักษณะที่สามารถสังเกตหรือวัดค่าได้ มีขอบเขตและความหมายที่แน่นอน โดยอาศัยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การต่อยอดองค์ความรู้จากงานวิจัยในลักษณะเดียวกัน มีความสัมพันธ์กัน หรือมีความต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย

การมีวิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง เป็นคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองในการมองภาพอนาคตที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมาย ความหวัง อันเกิดจากความเข้าใจในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มการ

เปลี่ยนแปลงในอนาคต วิสัยทัศน์จึงเป็นเรื่องของการสร้างโอกาสในระยะยาว และมีอิทธิพลต่อประชาชนในการสร้างแรงบันดาลใจมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ที่วางไว้ โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ประการคือ 1) การมีความคิดริเริ่มนโยบายใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน 2) การมีเป้าหมายอย่างชัดเจน 3) การมองกว้าง คิดไกล รอบรู้ และ 4) การตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การอุปถัมภ์ (Patronage) หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองถึงความสัมพันธ์ในลักษณะของการสนับสนุน เกื้อกูลกัน ของผู้อุปถัมภ์ที่เป็นผู้ให้ประโยชน์ กับผู้รับการอุปถัมภ์ที่เป็นผู้รับประโยชน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชน โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ประการคือ 1) การมีบุญคุณ การให้ความช่วยเหลือในอดีต 2) การสัญญาว่าจะให้สิ่งต่าง ๆ ตอบแทน และ 3) การร้องขอจากบุคคลที่ให้การช่วยเหลือ/เคยให้ความช่วยเหลือ ผู้บังคับบัญชาของผู้รับการอุปถัมภ์ให้ลงคะแนน

สมรรถนะ (Competence) หมายถึง คุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวของผู้ผู้นำทางการเมืองที่แสดงออกมาให้เห็นถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติส่วนบุคคลที่เกิดจากความพิเศษในตนเองที่ติดตัวมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการพัฒนาตนให้มีความเชี่ยวชาญ หรือความรู้อย่างแข็งในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่แสดงออกมาซึ่งทำให้บรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลในการทำงาน โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 5 ประการ คือ 1) ความสนใจและรับเป็นธุระในการแก้ไขปัญหา 2) การแก้ไขปัญหาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ความสามารถในการเข้าใจและแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น และ 5) การเชื่อมโยงผลประโยชน์จากภาครัฐและภาคเอกชนสู่ชุมชน

ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง เป็นคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีอำนาจในตัวต่อประชาชนอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ประการคือ 1) สถิติปัญหา ความรู้ และประสบการณ์ 2) การมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ และ 3) การมีชื่อเสียง การคุ้นเคย หรือการมีความสัมพันธ์ส่วนตัว

จริยธรรม (Ethic) หมายถึง คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองที่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของผู้นำทางการเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงความถูกต้องและดีงามตามหลักศีลธรรม และกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ประการคือ 1) การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ความรับผิดชอบ และ 3) ความซื่อสัตย์